

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Αγαπητοί φίλοι,

Η παρούσα ημερίδα της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας για τον νέο ΚΠολΔ έχει ξεχωριστή σημασία για το σώμα. Δεν είναι μια ακόμα επιστημονική ημερίδα, δεν είναι (μόνο) ένα forum ανταλλαγής θεωρητικών απόψεων ή παρουσίασης νομολογιακών εξελίξεων. Είναι κορυφαία εκδήλωση **παρέμβασης στο δημόσιο διάλογο** για ένα ζήτημα **υπαρξιακής σημασίας** για τον δικηγορικό κόσμο: Την πολιτική δίκη και τους όρους διεξαγωγής της, τόσο κατά το στάδιο της διαγνωστικής δίκης, όσο και κατά το στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης. Ένα ζήτημα που κατατρώχει το σώμα από το 2014. Για το οποίο διεξήγαμε το **πρώτο πανελλαδικό δημοψήφισμα**, όπου το σώμα με συντριπτικό ποσοστό (93%) απέρριψε τον επιβληθέντα από τους δανειστές Κώδικα. Ένα ζήτημα για το οποίο προσφύγαμε, με αποφάσεις της τότε Ολομέλειας, στο έσχατο μέσο της αποχής. Το ζήτημα αυτό δεν έπαψε να μας απασχολεί μέχρι σήμερα. Ο δημόσιος λόγος μας και οι δημόσιες παρεμβάσεις μας ήταν και είναι σταθερές.

Ένας νομοθέτης βαρήκοος και αόμματος , που ούτε άκουγε τις φωνή διαμαρτυρίας της νομικής κοινότητας, ούτε έβλεπε το τέλμα όπου οδηγούμασταν, επέμεινε μέχρι τέλους στη θέσπιση διατάξεων, που δικαίως επικρίνονται ως νομοτεχνικά εσφαλμένες, συστηματικά ανακόλουθες και δικαιοπολιτικά άστοχες.

Πώς όμως φτάσαμε ως εδώ;

Κατά μία απροσδόκητη μεν, πλην ευεξηγήτη, συγκυρία, η **Πολιτική Δικονομία βρέθηκε στο επίκεντρο των επιβληθέντων από τους δανειστές μέτρων, ως αντιστάθμισμα της «στήριξης» της ελληνικής οικονομίας στα χρόνια της κρίσης και της συνεχιζόμενης επιτροπείας.**

Πρόκειται για εξέλιξη απρόσμενη διότι στις περισσότερες ευνομούμενες πολιτείες η δικονομία είναι ένα **σταθερό σημείο αναφοράς** με στέρεες ρίζες στην νομική παράδοση κάθε έννομης τάξης, η οποία συνήθως βρίσκεται μακριά από τον πολιτικό διαγκωνισμό. Τα δικονομικά ζητήματα αφορούν κυρίως την νομική κοινότητα, και μοιάζουν ως επί το πλείστον διανοητικά απροσπέλαστα στον μη ειδικό.

Συγχρόνως όμως, η δικονομία και ιδίως το στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης αποτελεί **ακρογωνιαίο λίθο ολόκληρου του οικονομικού εποικοδομήματος.** Χωρίς αυτήν, χωρίς δηλ. την αποτελεσματική εφαρμογή της, ούτε τα

συμπεφωνημένα μπορούν να τηρηθούν, ούτε οι ζημιωθέντες να αποκατασταθούν. **Μια οικονομία χωρίς αποτελεσματική δικονομία είναι «πουκάμισο αδειανό».**

Γι' αυτό και είναι *ευεξήγητο* το ενδιαφέρον των δανειστών να αλλάξουν τους «κανόνες του παιχνιδιού», με βάση τα ιδεολογικά τους προτάγματα -για να μην πω ιδεοληψίες- και την στρεβλή αντίληψή τους για τους αναγκαίους όρους οικονομικής ανάπτυξης.

Η εξάρτηση του νέου Κώδικα από την βούληση των δανειστών, και συγχρόνως η **απώλεια αυτοδύναμης κανονιστικής ισχύος της Ελληνικής Δημοκρατίας** ομολογούνται πανηγυρικά στην Αιτιολογική Έκθεση του νέου Κώδικα. Διαβάζω επί λέξει: «*Η Ελληνική Δημοκρατία συνεργαζόταν με τους θεσμούς προς εξεύρεση κοινής και αποδεκτής λύσης και προς τούτο έχει συστήσει νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την τροποποίηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το μοναδικό κείμενο το οποίο έχει λάβει τη σύμφωνη γνώμη των θεσμών είναι το σχέδιο νόμου «Τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας» -εννοεί το γνωστό σχέδιο Χαμηλοθώρη- που έχει κατατεθεί στη Βουλή των Ελλήνων το Νοέμβριο του 2014».* Άνευ άλλου σχολίου!

Απέναντι σε τέτοιες αποκρουστές και αποκρουστικές λογικές, εμείς, το δικηγορικό σώμα, **δεν προτάξαμε το επαγγελματικό ή**

το συντεχνιακό μας συμφέρον. Αγωνιστήκαμε για την **προάσπιση της ορθής απονομής της Δικαιοσύνης** και τη δίκαιη εξισορρόπηση των αντιτιθέμενων συμφερόντων σύμφωνα με τις επιταγές της εσωτερικής συνταγματικής και της ευρωπαϊκής δημόσιας τάξης.

Δεν μείναμε στην στείρα άρνηση του συντεχνιασμού. Στηρίξαμε έμπρακτα την εναλλακτική πρόταση της **«Επιτροπής Κράνη»** για ένα διαφορετικό δικονομικό οικοδόμημα που θα επέτρεπε την επίτευξη των στόχων που από την αρχή είχαμε θέσει.

Όμως από την στιγμή που Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας αποτέλεσε κεντρικό διακύβευμα για τους δανειστές **οποιαδήποτε απόπειρα τροποποίησης του προσέκρουε στις συμπληγάδες αφενός της στείρας άρνησης των δανειστών και αφετέρου της ομολογημένης αδυναμίας της Κυβέρνησης να αγγίξει τον Κώδικα ακόμη και σε ελάχισονας σημασίας ζητήματα** (π.χ. παράταση προθεσμίας προσθήκης – αντίκρουσης στις ειδικές διαδικασίες ή ενιαίο γραμμάτιο προτάσεων και συζήτησης στην νέα τακτική διαδικασία).

Έχει γίνει πια κοινή συνείδηση ότι βασικές διατάξεις του νέου Κώδικα πλήττουν τα δικαιώματα των πολιτών τόσο στο στάδιο

της διαγνωστικής δίκης, όσο και στο στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Ο νέος Κώδικας εξοβελίζει στην διαγνωστική δίκη την εμάρτυρη απόδειξη και θεσμοθετεί μια **κόλουρη αποδεικτική διαδικασία** βασισμένη κυρίως σε έγγραφα, η οποία αντιβαίνει στην κοινή λογική και **υπονομεύει την αρχή της αναζήτησης της ουσιαστικής αλήθειας**.

Διότι ποιος εχέφρων, με ελάχιστη γνώση της δικαστηριακής πραγματικότητας, μπορεί να ισχυριστεί ότι **οι ένορκες βεβαιώσεις -συντεταγμένες εκ των προτέρων και άνευ αντεξέτασης- μπορούν να είναι εν τοις πράγμασιν ισοβαρείς αποδεικτικά με την ζωντανή εξέταση του μάρτυρα στο ακροατήριο;**

Παράλληλα, αντί για επιτάχυνση -στην οποία προσέβλεπαν μονοσήμαντα οι δανειστές-, επήλθε, όπως είχαμε προβλέψει, **επιβράδυνση** στην απονομή της δικαιοσύνης. Η εμπειρία όσων διακονούμε την δικηγορία και την δικαιοσύνη είναι αδιάψευστος μάρτυρας. 4 χρόνια μετά την εφαρμογή του νέου Κώδικα **οι δικάσιμοι είναι πολύ συντομότερες στις ειδικές διαδικασίες, όπου η διαδικασία παρέμεινε ως επί το πλείστον αμετάβλητη, και πολύ μακρότερες στην τακτική διαδικασία,**

που αποτέλεσε το επίκεντρο της δικονομικής «αντιμεταρρύθμισης».

Στην διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης ανατρέπεται η ισορροπία του μέχρι τώρα ισχύοντος συστήματος και ευνοούνται οι Τράπεζες σε βάρος των οφειλετών. Τα προβλήματα που δημιουργούνται είναι πολλά. Θα αναφέρω ενδεικτικά δύο: Κατ' αρχάς στους πλειστηριασμούς ακινήτων **περιορίζονται τα δικαιώματα των απολύτως προνομιούχων δανειστών**, ήτοι αφ' ενός των **εργαζομένων** -αλλά και των δικηγόρων για τις αμοιβές τους-, και αφ' ετέρου του δημοσίου και των ασφαλιστικών οργανισμών, υπέρ των προνομίων των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων πιστωτών, δηλαδή στην πράξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Θυμίζω ότι ήδη από το **1985 (ν. 1545/1985)** η ικανοποίηση των απαιτήσεων των εργαζομένων προηγείτο εκείνης των τραπεζών, προσφέροντας προστασία σε μια κατά τεκμήριο αδύναμη κατηγορία πιστωτών.

Έπειτα, **καταργείται το σύστημα προσωρινής δικαστικής προστασίας στην εκτέλεση (ΚΠολΔ 938)**, όπως το ξέραμε μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να προστατευθεί πλέον αποτελεσματικά κατά την έναρξη της αναγκαστικής εκτελέσεως ο οφειλέτης από παράνομες ή καταχρηστικές ενέργειες του δανειστή (όπως π.χ. κατάσχεση και ανάληψη χρηματικού ποσού

εις χείρας της τράπεζας, σε περίπτωση που πάσχει η νομιμότητα της εκτελεστικής διαδικασίας). Με βάση το νέο δικονομικό σύστημα μένει τελικώς απροστάτευτος ο οφειλέτης, ο οποίος υφίσταται την εκτέλεση, μέχρις ότου δικαστεί η ανακοπή που άσκησε.

Είναι φανερό ότι αν συζήτηση της ανακοπής δεν προσδιοριστεί εντός προθεσμίας 60 ημερών από την κατάθεση της ή δεν εκδοθεί απόφαση επ' αυτής εντός ισόχρονης προθεσμίας από την συζήτηση της, και πλησιάζει η ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού χωρίς καθ' ου να έχει την δυνατότητα να τον αναστείλει, η απαγόρευση της αναστολής της εκτελεστικής διαδικασίας προσβάλλει ευθέως το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα δικαστικής προστασίας (Συντ. 20 παρ. 1).

Η πρόσφατη νομολογία του Αρείου Πάγου, η οποία έδωσε διέξοδο στο πρόβλημα αναγνωρίζοντας την δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης επί τω τέλει όπως ανασταλεί η εκτελεστική διαδικασία κατ' εφαρμογή του άρθρου 731 ΚΠολΔ , είναι -υπό το φως των ανωτέρω σκέψεων- ασφαλώς επιδοκιμαστέα (ΑΠ Συμβ. 11/2017). Η λύση αυτή παραμένει, όμως, είναι εμβλαμματική και δεν έχει επικρατήσει πλήρως στα δικαστήρια της ουσίας.

Δεν χρειάζεται να πω πολλά ακόμα για να γίνει κατανοητό ότι οι δανειστές απέτυχαν όχι μόνο στους περιώνυμους οικονομικούς πολλαπλασιαστές, αλλά σίγουρα και στους «δικονομικούς πολλαπλασιαστές», καθώς οι σχετικές νομοθετικές παρεμβάσεις που έγιναν καθ' υπόδειξή τους, συνοδεύονται από υστέρηση σε όλα τα επίπεδα, αντί για πρόοδο.

Το ζήτημα είναι τι κάνουμε από εδώ και μπρος.

Είναι κατ' αρχάς ευτυχής συγκυρία ότι ο Πρόεδρος της τότε «εναλλακτικής» Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής, **Δημήτριος Κράνης**, βρίσκεται σήμερα ανάμεσά μας υπό την ιδιότητα του Υφυπουργού Δικαιοσύνης και μπορεί πλέον, από τη θέση αυτή να συμβάλλει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, **στη διόρθωση των νομοθετικών ατοπημάτων** -για να μην πω ανοσιουργημάτων σε ό,τι αφορά τις ΚΠολΔ 237, 938- που προηγήθηκαν.

Η συγκυρία είναι κατάλληλη. Το νεοπαγές **άρθρο 56 ν. 4622/2019**, που συστηματοποιεί τη διαδικασία αποτίμησης των επιπτώσεων των νομοθετημάτων, προβλέπει ρητώς ότι μετά την πάροδο τριών (3) ετών και πάντως πριν από την παρέλευση πενταετίας από τη θέση του νόμου σε ισχύ, αξιολογείται η

ρύθμιση με βάση τα δεδομένα που ανακύπτουν από την εφαρμογή της.

Στο νόμο προβλέπεται διαδικασία θεσμική διαβούλευσης προ της τροποποίησης/αναθεώρησης των ισχυουσών διατάξεων. **Ο ρόλος του δικηγορικού σώματος στο πλαίσιο της Επιτροπής αποτίμησης των επιπτώσεων του νέου ΚΠολΔ και αναμόρφωσης του δικονομικού δικαίου είναι αυτονόητος και οπωσδήποτε κομβικός.**

Για την υποβοήθηση του έργου αυτού η Ολομέλεια έχει στείλει ερωτηματολόγια σε όλους τους δικηγορικούς συλλόγους της χώρας ώστε να υπάρχει έγκυρη και επίκαιρη πληροφόρηση για τα αποτελέσματα και τα προβλήματα εφαρμογής του ΚΠολΔ (και) σε όλα τα περιφερειακά δικαστήρια.

Ευελπιστούμε ότι η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης θα σταθεί αρωγός στην προσπάθειά μας, καθώς η επιδίωξη είναι -και πρέπει να είναι- κοινή: η βελτίωση των όρων απονομής της δικαιοσύνης, επ' αγαθώ των διαδίκων, των συλλειτουργών της δικαιοσύνης και κατ' επέκταση όλων των κοινωνιών, δηλ. του ελληνικού λαού, στο όνομα του οποίου και μόνον, κατά το Σύνταγμα απονέμεται η Δικαιοσύνη.

Σας ευχαριστώ.

